

NOVA PRAVDA

GLASILO NARODNO-SOCIJALISTIČNE STRANKE.

Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Gradišče št. 7, levo.
Telefon št. 77.

Izhaja vsako soboto.

Mesečna naročnina: za tuzemstvo 4 Din za inozemstvo 6 Din.

Inserti se računajo po velikosti: Cene so navedene
v oglasnem delu.

Karl Marxovi nazori v praksi.

Naša socijalna demokracija se za svojo vzvišenost nad narodnostjo in narodnostni zadevi ter narodnim socijalizmom sklicuje na Karla Marxa, njegove nauke ter na njegov »Komunistični manifest«. Kakor, da bi zadoščalo, da bi bili vsi marksisti, pa bi bile eksistence narodov in narodnih manjšin že zajamčene; kakor da bi bil Marx vir pravičnosti velikim in malim narodom! Toda Marx to ni bil in take pravičnosti tudi nikdar oznanjal ni. Nasprotno: Marx je zagovarjal nasilnost nad malimi narodi. Ko je ruski revolucionar Bakunin leta 1848 izdal »Proglas k Slovanom« in jih klical na revolucijo proti despotizmu in absolutizmu sploh, torej k narodnostni revoluciji slovenski, da bi razbili okove tujega jarma in nasilja, takrat je revolucionar Marx napisal v »Neue Rheinische Zeitung« dne 14. februarja 1849, torej v istem času, ko je napisal svoj »Komunistični manifest« sledeče:

«... In končno, kakšen »zločin«, kakšna »ogabna politika« pa je to, če Nemci in Madžari v dobi, ko so sploh postale velike monarhije »zgodovinska potreba« vržejo onemogle naroditve k tej ali oni veliki državi in jih s tem usposobijo, da se udeležijo zgodovinskega razvoja, kateremu bi ostali popolnoma tuji, če bi bili sami sebi prepuščeni. To se pa seveda ne da izvesti, ne da bi se marsikatera tankočutna narodnostna čyeta nasilno ne pomohala. Toda brez nasilja in brez železne brezobzirnosti se v zgodovini ničesar ne izvede, in če bi bili imeli Aleksander, Cezar in Napoleon one rahločutne lastnosti, na katere sedaj apelira panslavizem v korist svojih jetičnih klijentov (Cehov in Jugoslovancev), kaj bi bilo z zgodovino?»

Ze te Marxove besede zadoščajo, da spoznamo, da je bil Marx čisto navaden brezobziren Nemec, ki je priznaval življenjsko pravico samo »kulturovolkom«, kakor je to nemški narod, ki je velik in ima zato tudi pravico pomandrat v prah male slovanske narode, katerim se na ta način omogoči udeležba na kulturnih pridobitvah. Vidimo: Karl Marx, veliki komunist, bog socijalne demokracije, je že leta 1849 isto pridigoval, kar je bilo na to v krvavi evropski vojni evangelij nemškega barbarstva. Med Viljeimovimi in pravkar citiranimi Marxovimi nazori ni nobene razlike. Zato tudi ni čudno, da je nemška socijalna demokracija leta 1914 tako navdušeno šla v boj, saj ji je sam Marx napisal opravičilo za nasilje. Ne zamermimo ji tega, imela je pravico to storiti; nihče ji ne brani, da tako gleda na male narode in na slovanske posebno. Vse to enostavno kvitiramo, obenem pa pravimo, da je ob strani teh ljudi, pri marxistih, internacionalna močta le tedaj, če se bodo v internacionalni organizaciji socijalisti malih slovanskih narodov ravno tako zavedali svoje narodnosti in zgodovinske potrebnosti svojega naroda in upravičenosti njegove eksistence, kot se vsega tega zavedajo Nemci, Madžari in v našem slučaju Lahi, ki imajo o Slovencih in Jugoslovancih sploh isto naziranje, kot ga je imel Karl Marx. Ravno iz tega razloga je treba poleg propagande za socijalizem buditi obenem med našim proletariatom tudi zavest narodnosti in zgodovinske potrebnosti in upravičenosti slovenskega in sploh jugoslov. naroda, da se bo tudi naše socijalistično delavstvo hotelo in znalo zavzeti v internacionalni za one dele slovanskega in jugoslovanskega naroda, ki so prišli pod jarem Lahov, in da se bo znalo v internacionalni zavzeti za pravice lastnega naroda takrat, kadar bodo v nevarnosti, da jih pomandrajajo v samega sebe zaverovani »kulturni« narodi na vzhodu,

K. 2.

K občinskim volitvam.

Občinski zastopi so nekako najnižja instanca državno-političnega aparata, so pa za državo izredno velike važnosti, bodisi iz gospodarskega, kakor tudi iz političnega stališča.

Ako potuješ po občinah, ni potreba, da povprašuješ v kakih rokah se občina nahaja. Ali si v klerikalni, »samostojni«, socijaldemokratski, komunistični ali kapitalistično-demokratski občini, ti povedo občinske naprave: pota, mostovi, podjetja itd. Čim več je v občini strankarstva, tem slabše izgleda vse to. Toda namesto, da bi se narod zavedal, da stoji pri občinskih volitvah v ospredju le narodno-gospodarski interes, poskušajo razne stranke stavljati v ospredje interes svoje brezglave strankarske ambicije, da tako ugodno častihlepu gotovih oseb.

Politične stranke kapitalističnega kova kandidirajo v te zastope običajno one ljudi,

severu in zapadu. Takšna propaganda socijalizma je pa ravno cilj narodnega socijalizma, ki je toliko časa upravičen, dokler se internacionala, v kateri so imeli in bodo vedno imeli Nemci kot dediči Karla Marxa vodilno vlogo, ne odreče principom Marxove pravkar citirane narodnostne filozofije, ki zanika vse, kar je slovanskega in priznava življenjsko upravičenost samo velikim narodom: Nemcem, takrat tudi Madžarom, in sedaj spadajo po Marxovem med te velike kulturne narode seveda tudi Lahi.

Kdor vidi v Karlu Marxu lek za pravično ureditev narodnostnih sporov, temu je eksistenca lastnega naroda deveta briga. Marxova narodnostna filozofija upošteva samo velike »gospodske« narode, malih narodov ne priznava. Narodni socijalizem pa hoče, da se prizna enaka pravica vsem, velikim in malim. Zato nima nihče pravice in povoda dolžiti narodni socijalizem meščanskega šovinizma. Narodni socijalizem je le glasnik absolutne enakopravnosti, kateri se Marx posmehuje in ji očita jetičnost.

Kdor hoče samega sebe zasmehovati, ta naj gre za Marxom.

Kakor pa že Marx sam, tako so, zlasti se v zadnjih časih, dokazali »internationalisti« vseh držav pri vsaki priliki, da so internacionalni le po imenu, po dejanjih pa nacionalni. Angleški, francoski, nemški, italijanski, češki socijalisti, ki se prištevajo k internacionalni, so izrazili Angleži, Francozi, Nemci, Italijani, Čehi. Samo jugoslovanski socijalni demokrati, zlasti slovenski ne poznajo narodnosti! In ne samo to! Pri njih je, kakor izgleda, ravno narodna zavestnost tista nepremostljiva ovira, katere jih loči od nas, narodnih socijalistov, ki zasledujemo v principu isti cilj, kakor oni: **boljšanje položaja delovnega sloja, uvedbo pravičnega, socijalističnega družabnega reda.** Res je, da ne gremo vsi isto pot, ali res je pa tudi, da se naša pota prav pogosto združujejo in da moramo končno priti skupaj na cilj, če resno in pošteno izvršimo vsak svoj nalog. In, če že nikakor ne bi bilo mogoče korakati skupaj, odstranjevali skupaj skupnih zaprek na poti do cilja, zakaj ne bi bilo mogoče, kadar se srečamo na skupni poti, pomagati bratško drug drugemu in gladiti skupaj te skupne poti vsaj toliko časa, dokler nas ne razdruži nasprotni nazori o taktiki? Če se to do sedaj še ni godilo, temp ni krivo delavstvo, proletarijat, temveč neka trmasta zagrozenost posameznih voditeljev, kateri so odklanjali vsak skupen nastop proti volji in želji proletarijata, ki pa je bil vseeno toliko discipliniran, da je to trpel edino iz strahu pred še večjim cepcljenjem.

Danes je situacija vse druga. Radi razcepjenosti in utopičističnih naziranj proletarskih voditeljev se je razpasla kapitalistična kuga v taki meri, da resno preti uničiti še te male pridobitve, ki si jih je z velikim trudom priboril proletarijat. Kapitalistično nasilje že praznuje orgije, nedolžne žrtve zapadajo molohu... Kako dolgo se bomo še pomišljali podati roke in ramo ob rami nastopiti proti skupnemu sovražniku? —

Delavci vseh strank, vseh frakcij, duševni in ročni, skrajni čas je, da se združimo, združimo brezpartijsko, združimo trdno proti znanju, ki razsaja po naši domovini! Tovariši! Stopni! Trenutek je tu, tisti veliki trenutek, od katerega bo vse odvisno. Nič več ni časa za pomišljanje, odločiti se je treba, sicer bo prepozno! Upajmo, da bodo tudi proletarski voditelji uvideli važnost trenutka. Če pa ne, potem so ali nezmožni, ali hlapi kapitala, zato brez pomisleka — proč žnjimi!

ki so najpremožnejši. Zlasti na deželi onega posestnika, ki ima največ orolov zemlje. Ne vem, a morda si mislijo, da se tudi pamet mert po orlah? Socijalni demokrati in komunisti smatrajo zopet onega za najbolj sposobnega, ki zna najhujše kričati in zabavljati nad drugimi, kakor da so take osebe občinski upravičeni nad vse potrebne in koristne.

Zal, da se je ta grda navada pri nas Slovencih tako globoko ukoreninila! V občinske zastope spadajo edino osebe jasneje in močnega razuma, ter poštenega srca! Vse ostale okoliščine so brezpomembne. Če se bo enkrat v občinah pričelo delati na tej podlagi, tedaj se bo tudi avtomatično ublažil surovi strankarski boj pri vseh ostalih volitvah. Zato veljaj vsi javnosti naš narodno-socijalistični volilni klic: **V boj za boljšega človeka!**

Fašizem se ruši.

Fašizem je nastal, iz neurejenosti in demoraliziranih poveljnih razmer, da pod krinko nacionalizma ščiti kapitalizem, ki se je neposredno po vojni jel majati po vsem svetu. Bilo je treba nazaj potisniti prodirajočo socijalistično armado, ki je imela svojo moralno oporo predvsem v Rusiji. Da se trepetajočemu kapitalizmu njegova nakana posreči, je kupil mnogo neznačajnežev iz delavskih vrst, kakor to dokazuje sam Mussolini, ki je bil prej voditelj socijalistov.

Naenkrat sta si stala nasproti dva svetova: Italija in Rusija. Fašizem širom sveta je imel moralno oporišče v Italiji, socijalizem pa v Rusiji. V Avstriji in Nemčiji se je fašizem razvijal pod imenom »Hackenkreutzlerjev«, v Češkoslovaški pod imenom »narodni hnuti« (narodno gibanje) in pri nas pod imeni Orjuna, Srnao itd. V drugih državah se fašizem ni mogel prav razviti, izvenšši se Španijo in Bulgarijo. Na Češkem je bil v kadi zatrt. Značilno je, da mu je prvi napovedal boj veliki Slovan Vavlar Kiofač, ki nacionalizem umeva tako kot zahtevajo interesi naroda, a ne interesi kapitalističnega razreda. Povsod pa so se izkazali kot najvnetejši podporniki fašizma demokrati, ozir. liberalci kot zagovorniki starega kapitalističnega družabnega reda.

Kako stoji stvari dandanes?

Rusija, katere propad je kapitalistični svet že davno napovedoval, se po poročilih samih buržoaznih časopisov, kakor »Freie Presse«, konsolidira. V Angliji in Franciji, največjih, najkulturnejših in v svetovni politiki najmerodajnejših državah, so na krnili socijalisti. Vse to so razveseljiva znamenja, ki dajejo veliko vzpodbudo zatiranemu proletarijatu in ki pričajo o pohodu socijalizma proti trilemu kapitalističnemu družabnemu redu, ki mora pasti, ker je nevzdržljiv.

V II. polletje stopamo s prihodnjim številko. Kakor smo že v štev. 21 objavili, smo prislili s 1. julijem zvišati naročnino. Naša stranka nima fondov ali kake banke za seboj. List se mora vzdrževati sam. Vsi drugi tedniki so že 1. januarja zvišali naročnino, mi smo še zdržali in obenem list povečali. — Sedaj pa smo primorani naročnino zvišati za 2 Din na mesec.

Kaj se godi v Italiji, zibelki fašizma? Ali je Italija v stanu podpreti fašizem v ostalih državah in mu dati moralne opore? Ne! Fašistična Italija se male v svojih temeljih. Zanimivo je, da se je to pričelo šele potem, ko je Mussolini s pomočjo nedemokratskega volilnega reda in z največjim terorjem dobil dvotretjinsko, torej absolutno večino v parlamentu. Na kako trhljih nogah sloni fašistična stavba, dokazuje najbolje dejstvo, da je zadoščal en sam slučaj (Matteotti!) in cela stavba, sloneča na krivici in nasilju, se je jela podirati. Italijanski fašizem stoji pred padcem. Zmagala bo pravica, zmagali bodo tisti, ki so morali zadnja leta pretrpeti najhujša preganjanja, zmagal bo proletarijat, zmagal bo socijalizem. Eno pa je jasno kot beli dan: da fašistična Italija ne more več nuditi nikake moralne opore fašizmu v ostalih državah. Nad Matteottijevim umorom se zgraža ves svet. Fašist je postala psovka. Francoski in angleški socijalisti se pripravljajo na akcijo proti italijanskemu fašizmu in mu bodo zadali zadnji udarec. Fašizem bo propadel; tudi obmejni konflikti in eventualna vojna ga ne bodo rešili. Zmagalo bo geslo: svoboda, enakost, bratstvo.

Od vzhoda veje nov veter. — Kako naj se postavijo pri nas socijalisti?

Ali na stran razpadačo fašistično Italijo, ki je zaščitna krivkica in nasilnega kapitalističnega reda, ali na stran prenavljajočo se slovanske Rusije, ki jo priznava vsa zapadna Evropa? Ali na stran kapitalizma, ali na stran socijalizma? Ali na stran Tolstaja, Gorkija in Massaryka, ali na stran Mussolinija in Macchiavellija? Za jugoslovanske socijaliste odločitev ne more biti težka.

B.

Mesečna naročnina znaša sedaj: Doma po 6.— Din, za inozemstvo po 8.— Din. — Samo številka s »Kladvarjem« za člane »Bratstva« pod 18 leti — 2 Din.

Pridobite še novih naročnikov in list bo izboren!

Uprava in uredništvo.

Politični pregled.

Politični položaj.

Notranji politični položaj postaja, odkar se je odgodil parlament, od dne do dne bolj napet. Vlade stranke so pričele z volilno kampanjo. V tej se poslužujejo vseh sredstev, celo takih, ki so nam bila doslej tuja.

S počeka je pričel nacionalni blok pridobivati simpatije v širših ljudskih masah. Tudi dosti naših pristašev je razmišljalo o tem, kako bi naša stranka usmerila svojo taktiko. To je trajalo vse dotlej, ko se je pokazal v Sloveniji učinek »močne roke« in njene tendence. Kaj se vse dogaja pri nas, to pustimo za enkrat. Z vsoto to zadevo se bomo pečali pozneje. Pa tudi vsem onim bomo pustili prostora, ki hočejo sedaj dati duška svojem ogorčenju nad strahovitimi, nezdružljivimi pritiskom in terorjem od strani demokratske gospode, ki bo s tem pokvarila še ono malo dobro volje.

Pa kakor se zasnje vse na okrogli zemlji, se bo zasukalo tudi to, ali pa se je že. Sreča je opoteča! V radikalnih krogih, ki smo jih smatrali še vedno za poštene in veliko treznejše kakor demokrate, se je znova pričelo svitati. — G. Pašič že dolgo odhaja na Bled k vladarju po volilni mandat — odšel pa je še ni. S tem je povedano toliko, kakor da ga ne bi dobil, ker je vsakomur jasno, da bi take volitve ne vedle do zaželenega uspeha, pač pa položaj še poslabšale.

Na drugi strani pa se čujejo vesti o novi akciji g. Ljube Jovanovića, katere naj bi razčistila ali vsaj pomirila razgrete duhove. Vsekakor je gotovo, da je tako stanje nevzdržno in da mora priti v kratkem do jasnosti.

Po drugih državah.

MACDONALD — HERRIOT.

Ta dva državnika sta se sešla ter osebno drug drugemu povedala svoje načrte. Vse pa je še tajno. Listi uzbijajo različno. Važna je misel posebne pogodbe med Anglijo, Francijo, Italijo, Češko, Belgijo in Poljsko, ki naj bi bila garancija za izpolnitev vojnih obveznosti od strani Nemčije.

Oba državnika sta si edina v tem, da se Nemčija mora pokoriti, na drugi strani pa

priznavata, da je treba sedanje stanje v Nemčiji (v Porurju) omiliti.

ANGLIJA.

Mac Donaldova vlada je doživela ta teden zopet majhen poraz pri glasovanju o predloženem zakoncu, da naj se zakonci načrt za gradnjo stanovanjskih hiš ne izroči navadnemu odseku, ampak da naj se za to izvoli poseben odsek. Predlog opozicije je bil sprejet. — To pa Mac Donald

ne moti. On gre svojo pot. — Lahko se zares računa na nove volitve v Angliji, kjer bi izšel Mac Donald okrepljen.

FRANCIJA.

Herriot stoji na stališču, da se Nemčija sprejme v »Zvezo narodov«. Le tako bo Nemčija tudi moralno primorana spoštovati mir in končno urediti reparacijsko vprašanje.

NEMCIJA.

Iz inozemstva prihajajo glasovi o oboroževanju Nemčije. Prizadeki krogi so že napravili potrebne korake. Antanta je poslala Nemčiji noto, v kateri zahteva vojaško kontrolo. To je Nemčija baje sprejela.

ŠPANIJA.

V Španiji so se resno pričeli gibanji republikanci. Ni izključeno, da kmalu slišimo kaj novega.

ITALIJA.

Glede umora posl. Matteottija iz vladnih krogov ne pride nikake jasnosti. Trupla ni! Nekaj fašistov so pro forma zaprli. Tudi nekaj njihovih prakov. Sedaj se namigava, da je skrivaj celo šef fašistovske milice. Vendar nimajo še nikogar, ki bi mogel pokazati nanj s prstom. Razumljivo je tedaj, da je pričelo naraščati nezadovoljstvo in da ljudstvo fašizmu že krozi z obračunom. Vlada je v težki situaciji in je vprašanje, ako kljub večini v parlamentu pride iz zagate. Eno pa je gotovo, da je fašizemske »slave« v Italiji konec. Ljudstvo je spoznalo napačno pot in se bo vrnilo k svojim stari političnim strankam, a zločinci noče imeti nikakega opravlja. — Dan obračuna je bliže, kakor si g. Mussolini misli. —

Italijansko vlado nameravajo preosnovati.

MADŽARSKA.

Madžari nameravajo rešiti uradniško vprašanje na ta način, da regulirajo plače na podlagi zlate valute. Iz dosedaj znanih podatkov se da sklepati, da bodo tam mesečne plače za prilično 500—1000 Din višje kot so pri nas.

POLJSKA.

Zunanji in delavski minister sta podala ostavko.

BOLGARSKA IZZIVA?

Na našega vojaškega atašea v Sofiji in na ostalo poslanstvo je bil izvršen zopet sličen napad, kot zadnjič. Beograjska vlada je vročila energičen protest tako pri bolgarski vladi, kakor tudi pri »Zvezi narodov«. Spor je poravnal. Položaj na celim Balkanu se jako ostri.

Tudi v Bolgariji so umorili poslanca — Petkova. Baje gre za politični umor.

Poročila z dežele.

Kdo je zlobnejši? »Tabor« z dne 15. t. m. prinaša odgovor na notico v »Novi Pravdi« radi velikega župana mariborske oblasti, ter v tem ironično napada podpisaneega in tov. Rodiča (kakor, da bi bila midva to notico napisala!). — Ne bom sicer razpravljaj, v koliko je notica v »Novi Pravdi« točna ali ne, toda ker »Tabor« naglašja, da »so to otročariji in zloba, smatram za neizogibno, da pokažem javnosti otročaje in zloba demokratskega časopisa. — Pred nekaj dnevi prinaša namreč »Jutro« citat o ljubljanskem škofu in njegovem milijonskem premoženju, v katerem pravi med drugim: Ljubljanski škof je eden glavnih delničarjev hotela Union, v katerem se ob postnem času plešejo razni luksuzni plesi: schini, tango etc. — Prepričan sem, da mi bo vsak človek priredil, da je taka pisava (zlasti v listu kulture in prosvete) bedasta otročarija. — Je pa tudi zlobna! Zlasti radi tega, ker sem bil podpisani že ponovno priča, da so v tem hotelu plesali slavni — tango ravno gospodje demokrati. Mene je naravno sram neumnosti demokratske »naprednega« pisarjenja! Kdo ima prav, naj sodi poštena javnost. — Žnuderl Konrad.

Razstavna vojna Maribor — Ljubljana. Radi letošnje razstave v Mariboru se je vnela že v osebnosti sovražna prehajajoča vojna med Ljubljano in Mariborom. Ker radi teh sovražnosti trpi medsebojno dobro razmerje obeh mest in utegne trpeti z razstavo v Mariboru tudi Ljubljanski veleposlanec, mislimo, da je skrajni čas, da poseže v ta neprikljavn »Nova Pravda«, kot na nobeno stran zainteresirano glasilo. Predvsem treba, da se Ljubljani pojasni vzroki napetosti Maribora napram Ljubljani že pred to afero. Iz tega pojasnila naj bo razvidno, da vse sovražstvo Maribora ne zadene Ljubljane nobče, temveč le glavne krivce v tej aferi, osobito pa one, ki so yso sovražno

vojno povzročili. Krivci razstavne vojne so pa na obeh straneh.

Na naši strani se nahaja stari razstavni odbor, ki ni del deficitne, katerega je največ povzročil brivski mojster g. Novak kot predsednik razstave l. 1922, fingiral reklamo za letošnje še večjo industrijsko-obrtno razstavo v Mariboru izrecno z namenom, da upravno ljubljanske velesjeme prestraši in dobi od nje denar za mariborski deficit v znesku 80.000 Din. Ljubljanci so se vsedli na ta film ter se domenili, da se v Mariboru 3 leta ne priredi take razstave, ampak da se štajerska industrija in obrt udeležijo ljubljanskega velesjema. Ljubljanci so bili pri tej kupčiji tako neprevidezni, da so kratkoročno smatrali za veljavne podpise predsednikov raznih gospodarskih organizacij, ne da bi se bili prepričali, če so dotičniki pravno veljavno opravičeni podajati take obvezne izjave; Mariborčani pa, ki so to kupčijo sklenili in z izplačilom 80.000 Din. dosegli svoj namen, so bili v toliko neodkriti, da niso javno prekalali svoje prvotne, kakor rečeno, le fingirane reklame, ampak so pustili o celi tej mahinaciji nepoučene gospodarske kroge, ki so se na podlagi reklame že pričeli pripravljati za razstavo, še dalje v nejasnem. Ko je za to neodkritosrčno kupčijo zvedel ožji krog mariborskih obrtnikov, so se odločili, da je objavljeno razstavo izvedejo na svoj račun. Razstavni odbor je še vedno molčal. Šele, ko je videl, da se bo to, kar so oni sami fingirali, uresničilo, in je bilo prijavljenih že nad 100 razstavljalcev, so se zgledali v znanih časopisnih izjavah s svojim protestom. (To je bilo začetkom maja.) Na ta način se je vnela najprej vojna med Mariborčani samimi in ker se prizadeji ljubljanski krog niso hoteli potrditi, da se spor poravnava zlepa, ampak so pričeli s svojo reklamo za ljubljanski velesjem naravnost ogrožati mariborsko razstavo, se je sovrastvo obrnilo tudi proti tistem delu ljubljane, ki je to nečedno afero sozakrivil. Največja krivda pa pade tako v Mariboru, kakor v Ljubljani na demokrate, ki so to zgolj gospodarsko zadevo zlorabili v svoje strankarske namene ter naravnost ogabno divjajo v svoji osebni maščevalnosti do prideliteljev letošnje razstave v Mariboru. Zelo, da napravi »Nova Pravda« s tem pojmomom most nad breznom.

Občinske volitve v Kranju. — Volilni boj za mestno občino je končan. Jutri, to slavno glasilo kranjskih JDSarjev, katerega pa pomagajo včasih tudi ata »Naroda« ve povedati, kako lepo (včasit je bilo »slajšno«) so zmagali demokrate. Zmagali in napredovali so tako, da se je znižalo število dem. odbornikov od 21 na 16. Gg. demokrate, čestitamo in želimo. Vam še obilo takih zmag. — Narodni socialisti, ki smo mi v volilni boj na listi Gosp. stranke smo si priložili 1 mandat. S tem je dobilo delavstvo oficijelnega zastopnika v občinskem odboru in položen je temeljni kamen, na katerem bomo gradili dalje v smislu našega programa in v korist delovnemu ljudstvu. Delavstvo, ki se zaveda, da more le od delavskih zastopnikov pričakovati uresničenje svojih zahtev in potreb, se hoče orestiti vsakega tlačanstva. Z vsemi mogočimi obljubami in frazami so vabili demokrate »delavstvo vseh strank«, naj odda krogič v njihovo skrinjico. Demokratsko glasilo »Jutro« pa bilje dan za dnem po delavstvu, in bi ga delavskega pokreta, kjer bi se »Jutro« ne postavilo odločno na stran delavskih izkoriščevalcev. — S takimi delavskimi prijatelji, ki poznajo malega človeka le takrat, ko jim gre za krogičice, bo delavstvo prav kmalu obračunalo tudi v Kranju. Zato bomo skrbeli z vsemi močmi mi! Demokrate

pa naj dalje gonijo lajno o svojih zaslugah in nar. edinstvu. Bodočnost bo pokazala, da je rešitev položaja le v socializmu, ne pa v praznih političnih frazah delavskih nasprotnikov.

Volilni boj v Slovenjgradcu. — Ker se bližajo občinske volitve, se je tukajšnje delavstvo in uradništvo prav dobro zavedalo, da je treba enotno nastopiti proti kapitalističnemu režimu, da si priborimo še nadalje narodno-socialističnega ali vsaj socialističnega župana. Zato smo narodni socialisti sklenili, da se pozove vse delavstvo in uradništvo, da nastopimo enotno proti meščanskim strankam. — Slovenjgr. Nemci in nemščurji bodo pri letošnjih občinskih volitvah tudi nastopili in so ustanovili sedaj splošno »priljubljeno in običajno« takozvano gospodarsko stranko, kar, računajo, da bodo pridobili s tem tudi slov. posestnike in obrtnike. Nadalje so podkupili nekaj bivših socialdemokratov, da bi s tem preslepili naše zavedno delavstvo in slovenske obrtnike. Vsak zaveden slovenski delavec ali obrtnik bo dobro premislil, predno bo vrzel krogičico gospodarski stranki, ki predstavlja pod gospodarsko krinko nemško listo. — Tudi naši g. demokrate so si precej v laseh, ker se jim ni posrečilo naše zavedno delavstvo in uradništvo razcepiti in pripeljati v kapitalistični tabor. Nek krvoločni demokrate, ki se je še pred nedavnim časom boril v boljševiskih vrstah proti kapitalizmu, danes po ulicah kriči na naše pristaje, da bi morala orjuna v Trbovljah že 50 Faktovov justificirati. Ali naši zavedni člani imajo mmo kri. Obžalujejo le s težkim srcem Trboveljske dogodke, posebno radi tega, ker se je pripetil zločin nad lastnim bratom! — Na plan vsi, zmaga v Slovenjgradcu mora biti naša!

Iz Kočevja. — Naš po Nemcih podedovani »Dijaški dom« uspeva kar najlepše. Brez dvoma ima pri tem glavno zaslugu njegov predsednik, tukajšnji sodni predstojnik, svetnik Ivan Hutter. Dijačkov je v njem nastanjenih 42; imajo krasno stanovanje, dobro hrano in vzoren red pod nadzorstvom g. profesorja Polovičarja. Popolnoma na mestu je zahtevana nagrada g. predsednika v znesku 4000 Din., kar je za današnje razmere malenkost. — Ker se je na zadnjem občnem zboru zvišala članarina od 1 na 40 K mesečno, bo lahko prihodnje leto dobil g. predsednik najmanj 10 krat toliko nagrade, kar bo vsaj približno odgovarjalo času in njegovemu delu. Samo, če ne bodo člani izstopili, in bo ostal on — sam. —

Iz stranke.

Seja osrednjega izvrševalnega odbora NSS. Kakor smo že poročali v zadnji »Novi Pravdi«, se vrši v nedeljo 6. julija ob pol 10. uri dopoldne v Narodnem domu seja izvrševalnega odbora. Ker bodo na tej seji v razpravi točke, ki so za naš nadaljni razvoj in taktiko velikega pomena, prosimo vse člane, da se seje zanesljivo udeležijo. Vabila bomo razposlali prihodnji teden in bo iz njih razviden dnevni red zborovanja.

Seja ljubljanskega okrajnega odbora NSS se vrši v četrtek 3. julija ob 8. uri zvečer v strankinem tajništvu v Narodnem domu. Dnevni red je z ozirom na shod ljubljanskih zaupnikov, ki se bo vršil v sredo 9. julija zelo važen in je udeležba vseh članov okrajnega odbora dolžnost. Na seji se bodo razdelili tudi volilni listi vsem ljubljanskim krajevnim organizacijam ter dala navodila za podrobno delo v krajevni organizaciji. Te seje se udeležijo tudi za-

stopniki centralnega organizacijskega odseka.

Shod ljubljanskih zaupnikov NSS. V sredo 9. julija se vrši v Ljubljani zborovanje vseh stranknih zaupnikov in somišljenikov, da slišijo poročila načelstva in ljubljanskega okrajnega odbora in poročila o politični situaciji. Zborovanje, ki se bo vršilo v Mestnem domu bo z ozirom na naše nadaljnje delo odločilne važnosti, zato že sedaj vabimo vse naše somišljenike, da se ga zanesljivo udeležijo. Priti morajo vsi tovariši brez izjeme. Dolžnost vseh krajevnih organizacij in zaupnikov je, da obvestijo o tem zborovanju vse naše tovariše in poskrbe za častno udeležbo. Stojimo pred važnimi odločitvami, zato naj ne bo zavednega narodnega socialista, ki se ne bi tega zborovanja udeležil. Pokažimo, da narodno-socialistična ideja napreduje in da so vse klevete nasprotnikov brezuspešne! Pripominjamo še, da bodo zaupniki dobili pravočasno tudi posebna vabila.

Krajevna organizacija NSS za Kolzejski okraj vabi v torek 1. julija ob 8. uri v restavracijo Novi svet. leva soba, vse svoje člane na zborovanje. Dnevni red: 1. Naše stališče k politični situaciji. 2. O persekucijah proti narodnim socialistom. 3. Razpust občinskega sveta in naše načelno stališče. — Vsak naš član bo imel priliko oddati svoje mnenje o vseh tekočih dnevnih političnih in gospodarskih vprašanjih, zato naj niče ne izostane. — Odbor.

Okrajna konferenca NSS v Kočevju. Za Kočevsko in Ribniško okraj se vrši v nedeljo 29. t. m. v Kočevju okrajna konferenca, katere se udeležijo delegati kočevske in ribniške krajevne organizacije in zaupniki iz ostalih občin tega okrajja. Konferenca se vrši v prostorih hotela »Perles« nasproti železniške postaje. Začetek točno ob 9. uri. Na konferenci se bo razpravljalo predvsem o našem stališču k politični situaciji, o naši nadaljnji taktiki ter o strankinih organizacijah. Vabimo vse odbornike in zaupnike zgoraj imenovanih krajevnih organizacij, da se seje zanesljivo udeležijo. Vabimo pa tudi zaupnike iz ostalih občin, ker je le mogoče, da se je pri razposiljanju vabil pomotoma prezrl kak zaupnik. Vsi, ki se zanimajo za naš pokret, lahko pred zborovanjem dobe vabilo. Na konferenci poročajo zastop. načelstva, centralnega organizacijskega odseka in zastopniki krajevnih organizacij. Ker bo konferenca trajala samo do odhoda opoldanskega vlaka, prosimo točne udeležbe.

Zborovanje zaupnikov v Celju. V sredo 18. t. m. se je vršilo v Celju zborovanje naših zaupnikov, da končno veljavno sklepajo o našem nastopu pri celjskih občinskih volitvah. Zborovanje, katero je bilo prav dobro obiskano, je vodil predsednik krajevne organizacije tov. Gobec, ki je uvodoma podal izbrano poročilo o vseh dosežanih pripravah. Za njim je poročal strankin podnačelnik tov. Juvan, ki je pojasnil stališče načelstva k celjskim občinskim volitvam in poročal tudi o sedanjih političnih situaciji in posebno še o razmerah v Sloveniji. V debato so posegli tudi tovariši Dobrovišek, Zabkar, Kavs in drugi ter je bil končno sprejet predlog, da nastopimo narodni socialisti v Celju tako, da onemogočimo zmago celjskih Nemcev in nemščutarjev. Zborovanje, ki je trajalo 3 ure, je pokazalo, da vlada v narodno-socialističnih vrstah v Celju popolna disciplina in soglasje ter moremo le z veseljem konstatirati, da naša organizacija v vsakem pogledu napreduje.

Maribor. Članski sestanek kraj. org. NSS je bil 20. t. m. izredno lepo obiskan. Predsednik, K. Zmuderl, je podal izbrano poročilo o dosežanih delovanju, kar so člani z odobravanjem vzeli na znanje. Politično poročilo je podal tovariš Dobravec, ker je bil delegat načelstva zadržan. V tretji točki dnevnega reda: »Naše bodoče delo« je podal tov. predsednik smernice, kako naj delujejo posamezni člani za razvoj in ugled narodnega socializma z ozirom na mentalitet tukajšnjih delavskih slojev. — Članstvo se je izreklo, da se naj v bodoče vrše taki sestanki vsak mesec, kar se bo vsikdar objavilo v »Novi Pravdi«. — Tovariši, strinimo naše vrste!

Okrajna konferenca v Litli. V četrtek 19. t. m. se je vršila v Litli okrajna konferenca krajevnih organizacij litijskega okrajja. Zastopane so bile vse krajevne organizacije in okoliške občine ter je bilo na konferenci navzočih 32 delegatov. Izbrana in točna poročila sta podala člana načelstva tov. Juvan in Rupnik, nakar je v debato poseglo več tovarišev iz vseh krajevnih organizacij, ki so vsi poročali o ugodnem gibanju narodno-socialistične ideje. Konferenca je v vsakem ozirom uspešno in so se na njej razčistila razna vprašanja, o katerih se javno v časopisju ne more razpravljati. Želimo, da bi sklepi te konference našli v krajevnih organizacijah čimprej odmev, kar je z ozirom na sedanje razdrapanje politične razmere neobhodno potrebno.

Strokovni vestnik.

Kako je naše delavstvo strokovno in politično nezrelo!

V mariborski železniški delavnici obstoja delavska organizacija, ki se ponaša, da je »splošna železničarska strokovna organizacija«. Kaka je pravzaprav, bo takoj spoznal vsakdo, če si ogleda njene člane.

V splošnem se bahaajo, da so komunisti. Nekateri trdijo, da so neodvisni, drugi, da so nadstrankarski, tretji, da so narodni komunisti. Najprej pri tem je pa to, da niso ne komunisti, ne nadstrankarski, še najmanj pa narodni, kar dokazuje dejstvo, da komandirajo v njihovi organizaciji agitatorji kapitalistične internacionale. Da je temu tako, je kriva delavčeva brezbrzičnost in naravnost neodpustljiva lahkovernost. Že tolikokrat so jih laživoditelji, ki jim je njihov tovariš in sploh celokupni delavski položaj deveta briga, speljali na led, pa jim le še verujejo in v svoji zaslepljenosti ne vidijo, da jih prodajajo sebičneži kapitalu, ki ne pozna nikake vesti in morale.

Zalostno je sicer to, da naš delavec — tudi večina duševnih delavcev pri tem ni izvzeta, čeprav bi se lahko pričakovalo pri teh več samostojnosti — ne more in ne more misliti z lastnimi možgani. Čim bolj ga tepe, tem bolj sili pod bič Navsezadnje je sicer vsak svoje sreče kovač in vsak si naj sam izbira svojo strokovno organizacijo, kakor tudi svojo politično stranko. Vendar če človek vse to trezno opazuje in posluša vse mogoče demagoško hujskanje in mamljive, tako prazne obljube, ne bi bil človek, še manj pa socialist, če ne bi svojih bratov, sotrpinov opozarjal na nevarnost, v katero se zopet podajajo, če nasedejo hujskanju in zapeljavanju, ki vede v nepremišljene stavke ali vsaj v pasive. —

Tovariši, pričnite že enkrat misliti sami! Nikar ne verujte, da bo tisti, ki vam obljubja vse dobroto sveta, za vas res kaj naredil iz gole idealne požrtvovalnosti ali bogsivdi česa! Takih idealnih ljudi ni,

Zborovanje ljubljanskih zaupnikov. V petek 20. t. m. se je vršilo v ljubljanskem Narodnem domu zborovanje ljubljanskih zaupnikov krajevnih organizacij, katero je bilo prav dobro obiskano in v vsakem ozirom uspešno. Zborovanje je vodil predsednik ljublj. okrajnega odbora tov. Ambrožič. Kot prvi je poročal strankin načelnik tov. Ivan Doržič o politični situaciji ter žel za svojo izvajalno splošno odobravanje. Dalje je poročal tov. Juvan o strankinem delu in o težkočah, s katerimi se stranka bori. Obširno pa je poročal o svojem bivanju v Pragi ter sporočil pozdrave našega voditelja Vasilja Klofaca. Tov. Rupnik je poročal o delovanju naših obč. svetovalcev in o razpustu občinskega sveta. Vsa poročila so bila z odobravanjem in soglasno sprejeta, nakar se je vršila obširna debata, v katero je poseglo več tovarišev in se je končno sklenilo, da se vršijo članski sestanki vseh ljubljanskih krajevnih organizacij tekom prihodnjega tedna in da se v sredo 9. julija vrši širše zborovanje ljubljanskih somišljenikov. To zborovanje je zopet pokazalo, kako samozavestno, odločno in vstrajno boritelje ima narodno-socialistična stranka in vsled tega brezskrbno in z največjim zaupanjem zremo v bodočnost, kar smo trdno prepričani, da bo zmaga naša poštena stvar, kljub natočevanju in persekucijam.

pa jih tudi ne bo! Bojte se vsakogar, ki vam obljubja kar v slepo zlato gradove! Zaupati smete le temu, ki vas kliče na delo. Kajti iz nič ni nič! Zato, zganite se, porabite se najprej vsak sam za svoj položaj, da si bo na jasnem, potem se strnite v eno družino, podprite drug drugega, ne da bi se zanašali na tujo pomoč — in videli boste, če pojde ali ne! Kaj takega pa je mogoče doseči le pod tem pogojem, če se vsakdo izmed nas zaveda svojih dolžnosti, pa tudi svojih pravic. Dokler tega ne bo, dokler bodo med nami koristolovci, ki čakajo prekriznih rok, kaj bodo zanje naredili drugi, bomo hlapci tujega in domačega kapitala, hlapci kapitalistične internacionale!

Vračajoči se vojaki.

Čuden naslov, kaj ne? In vendar smo ga morali napisati, ker se bomo v naslednjem bavili s tem vprašanjem. V zadnjem času dobivamo vedno več pritožb, da se podjetja branijo sprejeti nazaj v delo delavce, ki se vračajo iz vojaške službe. Posebno mnogo pritožb smo dobili proti Kranjski industrijski družbi, ki kratkoma odklanja vsak tak sprejem, akoravno je dotični služil že več let pri podjetju, predno je odšel k vojakom. Narodno-socialna strokovna zveza je že opetovano podzvela vse potrebne korake, da zagotovi službo onim, ki so storili le svojo državljansko dolžnost in ki so pri tem morali zapustiti službeno mesto, pa jih zato zgubili. Vsi koraki in vse intervencije so bile brezuspešne, ker ni zakona, ki bi mogel siliti podjetnika, da sprejme ljudi zopet v službo. K. L. D. odnosno njen zastopnik se tega tudi drži in je o priliki intervencije dal izjavo, da ga k temu ne more nihče prisiliti. Nastaja torej vprašanje: Kaj naj počno od vojakov vračajoči se delavci, ki prihajajo povečini brez vsakih sredstev in živijo v trdni veri, da nastopijo službo na svojem starem mestu, kakor se je to doslej prakticiralo? Tega mesta pa ne najdejo, ker ga je zasedel drugi, prav pogosto še tujec! S kakšno ljubeznijo

Kaj je socializem?

(Iz dr. M. Rostoharjeve knjige »Socializem«.)

Nikomur ne sme biti zabranjeno, ustanavljati lastna podjetja zase in zaposlovati v teh podjetjih delavce, katere hoče, čeprav za mezdno. V taki asociaciji se da doseči svoboda vsakega posameznika. Kdor naj bo svoboden, ta ne sme podlegati nobenemu drugemu zakonu kot ukazom svoje vesti. Svobodni pa nismo, dokler nam kdo drugi določa meje našega prava in nalaga dolžnosti, pa tudi če bi bila to večina družbe. Red v anarhistični družbi vzdržuje le izpolnjevanje dolžnosti članov in asociacij. In kaj jamči za vršenje dolžnosti? Pravičnost, ki je motiv za odločanje vsakega svobodnega individua. Ta naravni motiv začne učinkovati, brž ko postane človek po anarhiji svoboden. Za taktično sredstvo, da se uresniči anarhistična družba, smatra Proudhon silo propagande, ki mora bodisi v legalni, bodisi v nasilni (revolucijski) obliki privedi do cilja.

Owen in Proudhon sta si predstavljala anarhistično družbo popolnoma enakopravnih in svobodnih individvov in naravnem temelju. Temu nasproti pa je razvil Maks Stirner (= Kasper Schmidt) sistem amoralnega anarhizma.¹ Tudi Stirner izhaja iz načela individualne avtonomije, kakor Proudhon, toda Stirner je pojmuje absolutno ter izvaja iz nje radikalne konsekvence. Individualne avtonomije po njegovem pojmovanju ne smejo omejevati nobeni ozirom in družbene obveznosti, on pojmuje avtonomističen princip dosledno z egoističnega stališča, dočim so Proudhonu take obveznosti neobhodno potrebne za obstoj anarhistične družbe. Pozneje se je Proudhon prepričal,² da je anarhizem nedosegljiv ideal, in se je zadovoljil z obstojem države, zato pa proglašal federativni princip za najpriljubljenejšo obliko vsake vlade, t. j. čim največjo decentralizacijo vladne oblasti. Vsaka večja politična organizacija naj tvori kar največ malih skupin z najširšo avtonomijo. Proudhonovi nauki in praksa so bili skozinskoz antisocialistični, kakor je to dejansko pokazal v februarjski revoluciji. Takrat je namreč smatral za svojo glavno nalogo, pobljati proletarske socialistične tendence, ker jih je imel za skozinskoz nasprotno svobodomiselnim težnjam anarhizma. Proudhon je pobljatal socializem, zlasti komunizem, ravno ob času, ko so sedeli v francoski vladi štirje odlični socialisti.

Feuerbach je smatral metafizične ideje o posmrtnem življenju in o Bogu za izrodek človeške domišljije in s tem je opozoril človeka na »človeštvo«, kot središče vseh njegovih teženj in prizadevanj. Izpolnjevanje ljudstva je po Feuerbachu pravi cilj teženj posrednih ljudi. Stirner je proglasil tudi idejo človeštva kot ideal človeka za prav tak izrodek človeške fantazije, kakor sta ideji Boga in posmrtnega življenja; to je izmišljotina, ki jo zlorabljajo v svrhu zaslužčenja individvov. Izhodišče in cilj našega mišljenja, čutenja in prizadevanja ne sme biti abstraktna ideja človeštva, ampak le realni, empirični individuum, ki v resnici eksistira. Ta empirični individuum, ki se čuti, da je posamezno obstoječa bitost, hoče vse svoje potrebe popolnoma zadovoljiti: misli, čuti in dela vedno kot egoist.

V tem pa ga ovirajo razni predsodki, kakor so Bog, človeštvo, narod, domovina itd. Zato je najbližja naloga individua: prvič, osvoboditi se duševnega tlaka teh metafizičnih tvorbo svoje lastne domišljije, in drugič, postaviti se z vsemi močmi v bran proti sili vsake zunanje oblasti, ki mu omejuje njegovo individualno svobodo, da more ravnati vedno egoistično. Individuum kot realno bitje je v svojem bistvu popolnoma brez pravnih obveznosti, more delati le toliko, kolikor mu dopuščajo njegove moči. Iz te zahteve individualne avtonomije pa ne sledi še popolna izolacija individvov, kajti zveza med njimi je potrebna deloma zavoljo tega, da bi bila porazena sedanja prisilna vladna moč, deloma zato, da bi bilo življenje posameznikov omogočeno in zajamčeno. Ker namreč individuum vidi, da izoliranje malo premore, si išče drug individuum, kadar ga potrebuje, in samo zaradi tega je posamezni egoist primoran, da se spaja z drugimi individui v društvo egoistov. Toda v anarhistični družbi egoistov se godi to skupno iz egoističnih razlogov in v egoistične svrhe, dočim je v družbi s pravnimi normami posameznik — egoist spojen z ostalimi egoisti po prisilni pravni zvezi. Država naj se izpremeni v društvo individvov, kjer skrbi vsakdo le zase in za svoje interese. Samo v društvu egoistov more individuum čuvati svojo eksistenco, kajti tu ne pripada posameznik društvu, ni mu podrejen, ampak društvu pripada njemu in mora služiti njegovim interesom, ali z drugimi besedami: posameznik ni zavoljo društva, ampak društvu je zavoljo posameznika. Razliko, ki je med razmerjem posameznikov v (pravni) družbi in razmerjem posameznikov v društvu egoistov, lahko označimo takole: V (pravni) družbi je posameznik dolžan, dati družbi, kar ima, in zato ga ovladujejo družbene dolžnosti, dočim v društvu posameznik društvu potrebuje za svoje interese, ima dobiček od nje ga brez vseh obveznosti, more iz

njega izstopiti in vanj vstopiti, kakor to bolje kaže njegovim egoističnim interesom. Družba izrablja posameznika, dočim posameznik izrablja društvu. Pogodbe med individui se vzdržujejo iz egoizma, ki je vsakemu lahko umljiv, zakaj temu, ki ne izpolnjuje svojih dolžnosti, katere mu nalagajo pogodbe, ne bo nikdo hotel verjeti, s čimer bodo ogroženi njegovi interesi.

Življenje individvov v anarhistični družbi se bo živelo v strokovnih produktivnih družbah in konsumnih zadrugah po interesih svobodnih posameznikov. Če ne bo vsakdo sam skrbel za svoje interese, potem se bo moral zadovoljiti s tem, kar mu ostali prostovoljno prepuste; kar kdo potrebuje, za to mora skrbeti sam.

Do uresničenja anarhistične družbe egoistov more priti po vstaji vseh pod transtvom se nahajajočih in trpečih egoistov. Milijoni zatiranih se morajo združiti ter z vsemi močmi in če tudi z najbolj nemoralnimi sredstvi delati na to, da se zruši država in njene institucije. Stirnerjev amoralni anarhizem proglašata torej načelni odpor ne le proti državi in zakonom, ki so zajamčeni po državni oblasti, ampak tudi proti vsem moralnim obveznostim, in odobrava dosledno vsako nelegalno in nenravno bojno sredstvo, samo če se pokaže, da je smoteno: to je princip revolucionarne taktike anarhizma.

Bakunimov³ anarhistični sistem je kolektivističen anarhizem. Izhodišče tega je načelni odpor proti vsaki državi (vladni) moči in oblasti. Država pomeni vladno (gospodstvo) in ker morajo biti tam, kjer je vlada, tudi podaniki, mora vsaka vlada sama po sebi uničevati pravo svobodo. Zato se despotizem ne naslanja na državno obliko, ampak eksistira že sam po svojem bistvu. Na mesto države mora stopiti čisto svobodna družba, kjer ni prostora niti za razrede niti za kako gospodstvo. Izginiti morajo vse razlike plemena, narodnosti in vere. Vsakdo je samo delavec in ima pravico do popolnih deležev svojih izdelkov. Anarhistični družabni red vzklije čisto sam po sebi, po principu solidarnosti, ki tli v notranjosti vsakega človeka. Ta solidarnost se pojavlja v tem, da se more individuum čutiti v resnici prostega le tedaj, ako si je v svesti, da uživajo tudi vsi posamezniki enako prostost. Zato bodo posamezniki anarhistične družbe vedno pridno skrbeli za to, da bo mogel vsak svobodno ravnati tako, kakor mu je všeč, samo da ne oškoduje drugih.

¹ Bibliothèque sociologique: Bakounine, federalisme, socialisme et antiheologie, lettres sur le patriotisme. Dieu et l'état, Paris 1895. — Dragomanov, Bakunins sozialpolitischer Briefwechsel, Stuttgart, 1895.

² Stirner, der Einzige und sein Eigentum, 1845.

³ Du principe fédératif 1863.

adaj odhajajo delavci k vojakom, ko dobro vedo, da s tem izgube svoje službeno mesto, akoravno so v podjetju zaposleni že več let. Mi smo mnenja, da je treba tukaj korenite reforme. Posebno pri KID bo treba železne metle, ker tam vladajo nemški krogi, ki gotovo iz posebnih vzrokov nočejo sprejemati vračajočih se vojakov zopet v službo. Tu treba čimprej napraviti red! Delavska zbornica za Slovenijo je sicer podvzela potrebne korake, a vprašanje je, če bodo kaj zalegli. Tu bi bilo na mestu, da tudi Zveza Industrijev kaj podvzame in prisili svoje člane, da posvete temu vprašanju vsa pažnja. Pa tudi voljaška in civilna oblast ne bi smela tu molčati, ker gre za eksistenco onih, ki so storiili svojo državljansko dolžnost in so sedaj radi tega na cesti ter potrebujejo zaščite. To pa se mora zgoditi, dokler je čas, kajti postopanje KID povzroča pri delavcih posredno odpor in mržnjo do državljske dolžnosti, do voljaške službe. Naposled se bodo zopet našli ljudje, ki bodo ubogim trpinom očitali protidržavnost, namesto da bi trdno pričeli KID radi takega, naravnost protidržavnega postopanja. O tem bomo še pisali.

Plačani letni dopusti delavcev se uveljavijo, pa ne pri nas, temveč v Čehoslovaški. Ministrstvo za socialno politiko že pripravljajo zakon, po katerem bodo imeli delavci po enoletni nepretrgani delovni dobi pravico do 6 dnevnega plačanega dopusta, po 10 letnem službovanju do 12 dnevnega. Mladotni delavci do 18. leta bodo imeli po 6 mesečni delovni dobi pravico do 10 dni plačanega dopusta. Tako v bratski Čehoslovaški. Kadar se uvede pri nas tak zakon? — Kadar bo to in še marsikaj delavstvo samo hotelo in si v to svrhu bratsko podalo roke!

Osrednje vodstvo NSSZ ima svojo redno sejo v sredo 2. julija t. l. ob 8. uri zvečer v tajništvu. Vsi in točno.

† Franciška Tomc. Našem vrluemu bratu, podpredsedniku osrednjega vodstva NSSZ, Albinu Tomcu, je v nedeljo 22. t. m. umrla mati, ga. Franciška Tomc, v starosti 69 let. Pogreb blage pokojnice je bil v ponedeljek in se ga je udeležil tudi zastopnik osrednjega vodstva. Pokojnici bodi lahka gruda, bratu, podpredsedniku in vsem ostalim naše iskreno bratsko sožalje.

Slična na Dolenjskem. Tu pri nas in v bližini Krke strašijo v zadnjem času italijanski delavci, ki pod vodstvom podjetnika — tudi Italijana — gradijo neke stavbe. Ker vemo, da je domači delavec te stroke v izobilju na razpolago, prosimo ljubljansko Inspekcijo dela, da posveti stvari malo pozornosti. Ven s tujci, delo domačin!

Tržič. V Tržiču vladajo obupne razmere. Izmed tisočev delavcev je le mala peščica, ki je organizirana. Javno je torej, da ne more pričakovati delavec kaj boljšega, ker je v pravem pomenu besede suženj kapitalizma. Da je temu tako, je jasno pokazalo delstvo, da so pri neki tržički morali podpisati vsi delavci reverz, s katerim izjavljajo, da se izselijo iz stanovanja, ki je last podjetja takoli, ko se jim odpove služba. Tak reverz je pogubonosan za delavca, a se mu ni mogel ubraniti, ker nima močne organizacije. Narodno-socialna strokovna zveza, ki edina razumeva težnje delavstva, je že podvzela korake, da ustanovi v Tržiču svojo podružnico in bo potem po vseh svojih močeh skušala ublažiti bodo tržičkega delavstva. Tržičko delavstvo, združeni se in pristopi v vrste NSSZ.

Taktnost je lepa čednost, tako nekako pravi pregovor. Na to naj bi malo pomislili veleposodje pri Trboveljski premogokopni družbi. Že večkrat se nam je namreč pripetilo, da na naše dopise, pisane z vso vljudnostjo, nismo dobili nikakega odgovora. Vemo sicer, da sta si kapitalist in delavska organizacija sovražnika, toda vljudnost in takt bi se morali tudi tu poznati. To smo napisali, ker nas podružnice že opetovano tirišajo za odgovore glede intervencij pri TPD. Teh odgovorov ne moremo dati iz razloga, ki smo ga zgoraj navedli.

Veljanske pokojnine izplačujejo Strojne tovarne in livarne v Ljubljani, tako nam poročajo prizadeti. Pri tržički Samassa izplačujejo upokojencem celih petnajst kron mesečne pokojnine. Ker vemo, da obstoja precejšen fond za take izdatke, smo podvzeli korake, da ugotovimo, iz kakih razlogov vse plačujejo tako sramotne pokojnine.

Gozdni delavci! Podjetje v Zagorju šteje 6—7 dobrih gozdnih delavcev pod dobrimi pogoji. Nastop takoli. Informacije daje tajništvo Narodno-socialne strokovne zveze v Ljubljani, Narodni dom I. nadstropje, desno.

Mladinski vestnik.

Pulpanov večer v Ljubljani. V proslavo spominja desetine smrti brata Karla Pulpane, je priredilo ljubljansko »Bratstvo« s sodelovanjem »Bratstva« v Sp. Šiški in »Mladosti« v Trnovem v soboto 21. t. m. v Narodnem domu krasno uspeli večer. V potek proslave radi pomanjkanja prostora prihodnjic.

Razvite prapora »Bratstva« v Sp. Šiški se vrši v nedeljo, 6. julija. Vabimo vse naše organizacije, tukajšnje kot zunanje, da se slavnosti udeležijo po svojih zastopnikih. Organizacije, ki imajo prapore, naj pridejo s prapori. Razvite se vrši na trgu v Sp. Šiški, nato je obhod z godbo in prapori na vrtno veselico v hotel Bellevue. Natančen spored bo priobčen v prihodnji šte. Pravda in na letalcih.

Osrednji izvrševalni odbor JNSM je na svoji seji v torek po poročilu naših delegatov, ki so se vrnili iz Prage, razmotril o glavnem zboru JNSM, ki se bo vršil 7. in 8. septembra v Mariboru. Naše organizacije že sedaj opozarjamo, da se na ta zbor pripravljajo.

»Bratstvo« v Ljubljani sklicuje svoj redni občni zbor, ki se bo vršil v četrtek, dne 3. julija 1924 ob 8. uri zvečer v Pulpanovi Čitalnici. Dnevni red: 1. Poročilo društvenih funkcionarjev, 2. Volitve novega odbora, 3. Slučajnosti. Vabimo člane in članice, da se občnega zbora zanesljivo udeležijo.

Pulpanova proslava »Bratstva« v Litli je radi občinskih volitev preložena na poznejši čas.

»Bratstvo« v Zagorju je imelo v torek, 24. t. m. dobro obiskan sestanek, ki ga je vodil društveni predsednik brat Vinko Droč. Po izbornih poročilih tajnika in blagajnika ter vseh načelnikov odsekov, iz katerih je razviden stalen napredek »Bratstva« v Zagorju, sta bila na izpraznjeni mesti izvoljena dva pregledna računov. Nato je v imenu osrednjega izvrš. odbora JNSM govoril brat Poropat iz Ljubljane o vseh važnejših vprašanjih, ki se tičejo razvoja narodno-socialističnih mladinskih organizacij in se je zelo pohvalno izrazil o delovanju zagorskega »Bratstva«, ki je ena najboljših naših organizacij. Na sestanku se je razpravljalo tudi o našem stališču do Sokola, ki prehaja vedno bolj v politično smer. Sestanek je kar najlepše uspel.

Izobraževalno društvo »Bratstvo« v Mariboru naznanja članom pevskega odseka, da se vrše pevske vaje vsak torek (izvzemši praznike) ob 8. uri zvečer. Člani odseka naj razvijejo živahno agitacijo med znanci in prijatelji, da bo pevski zbor čim večji. — Vsako soboto izvzemši praznike se vrše ob 20. uri redne odborne seje. Zadržani člani naj se vnaprej opravijo. — Predsednik.

Članom »Bratstva« Celje. Na razna vprašanja glede sklicanja članskega sestanka bodi povedano, da se pričakuje vsak dan rešitev vprašanja lastnega društvenega lokala na Dečkovem trgu. Kakor hitro bomo v posesti svojih prostorov, bo takoj sklican sestanek. Potem se bodo sklicevali sestanki sploh redno. Sploh smo v principu proti sestankom po gostilniških prostorih, kjer društvenih zadev ni mogoče razmotriti s potrebno resnostjo. — Če bi se zadeva glede prostorov zavlekla, se skliče članski sestanek v najkrajšem času drugje.

»Bratstvo« Celje priredi Pulpanovo proslavo v soboto dne 5. julija 1924 ob 8. uri zvečer v »Gozdni restavraciji«. Na dnevnem redu je predavanje o Pulpanu, koncertne točke društvenega orkestra, recitacije, solospjev in drugo. Po oficijelnem delu prosta zabava. O Pulpanu predava brat Brandner.

Članski sestanek »Bratstva« Celje se vrši v ponedeljek dne 30. junija 1924 ob 8. uri zvečer v prejšnji gostilniški sobi gosp. Radloviča na Dečkovem trgu, pritišče desno! Udeležba slehernega brata člana in sestre članice obvezna! Dnevni red je z ozirom na bodoče delovanje v organizaciji in Pulpanovo proslavo velevažen!

Izlet na Kum v nedeljo dne 15. t. m. je uspel zelo lepo. Udeležila se ga je naša mladina iz Ljubljane, Zagorja in Trbovelj. Vreme je bilo ves dan krasno, dati je bilo na predvečer in celo še jutraj dvomljivo, če bo vzdržalo. Kum, ki je visok 1219 m, nudi izredno lep razgled po velikem kosu Slovenije. Na vrhu so nahajata cerkvi sv. Neže in sv. Jošta ter gostilna Knez. Dohodi niso težki in pota so dobro makirana. Iz Zagorja, kamor smo dospeli z jutranjim vlakom, smo odšli skupno z Zagorjani ob 7. uri in dospeli na cilj ob tri četrt na 10, tako da smo hodili dobre tri ure. Na Kum smo ostali do 5. ure popoldne, torej smo celih 7 ur uživali krasoto narave. Na žalost grede bi prišli lahko v dveh urah, pa smo šli raje počasi, nabirali med potjo cvetje, prepevali in se zabavali, tako da smo prišli ravno prav k večernemu vlakom, ki odhaja iz Zagorja ob 21.15. Vsi smo bili dobro razpoloženi, ker smo se navzili toll dobrega planinskega zraka in dobora razvedrila. Kaj je lepšega, kot dihati ves dan v prosti naravi? Prav žal nam je bilo, da so izostali litijanci in celjani. Lahko je tudi njim žal, kakor vsakomur, ki je zamudil to priliko. Dosej smo piredili dva večja izleta: na Krim in na Kum. Kaj ko bi šli sedaj malo višje gori na Gorenjsko: na Golico, Stol ali celo na »snežnikov kranjskih stivga poglavarja«?

Članom »Bratstva« Celje. Na razna vprašanja glede sklicanja članskega sestanka bodi povedano, da se pričakuje vsak dan rešitev vprašanja lastnega društvenega lokala na Dečkovem trgu. Kakor hitro bomo v posesti svojih prostorov, bo takoj sklican sestanek. Potem se bodo sklicevali sestanki sploh redno. Sploh smo v principu proti sestankom po gostilniških prostorih, kjer društvenih zadev ni mogoče razmotriti s potrebno resnostjo. — Če bi se zadeva glede prostorov zavlekla, se skliče članski sestanek v najkrajšem času drugje.

Kino IDEAL

Od četrka 26. do vstevši nedelje 29. junija 1924

I. del

Pariški kralji

ali "Raznolica in budor"

Pustolovni vefilm po romangu Georga Ohneta v 2 delih v glavni vlogi slavnj Jean Dax, kateri igra vtem filmu 12 vlog. Film napeto zanimivih pustolovščin modernega zločinca nazvanega "Pariški kralj". II. del (koniec) od ponedeljka 30. jun. do 2. jul.

Tedenske novice.

Cena za II. polletje. Pred kratkim smo obrazložili čisto točno, zakaj smo bili primorani 1. julija naprej zvišati naročnino na 6 Din mesečno. Tudi ta znesek je skromen in minimalen in ga prav lahko utrpel vsakdo. Zato smo prepričani, da nikdo ne bo odpadel. To prepričanje nam utruje še posebno okolnost, da naročniki na naš list, zlasti v zadnjem času, stalno naraščajo. To je znak, da je list dober in pa da ljudje nasprotnemu, neobjektivnemu časopisu obračajo hrbet in s tem izražajo obsodbo nad terorjem iz demokratskega tabora, ki se iz vaja nad vodilnimi tovariši NSS.

Današnji številki so priložene položnice, iz katerih je razvidno, za katero dobo ima vsakdo vplačati označeni znesek. Pri tem je še zvešta zvišana naročnina. Zato prejmejo položnice tudi tisti naročniki, ki imajo list že vnaprej plačan, da poravnajo diferenco.

Prosimo točnega vplačila!

Za one člane »Bratstva« pod 18 let starosti, ki prejamejo samo list z mladinsko prilogo, je treba odsej plačevati po 2 Din na mesec. Vsako društvo »Bratstva« nam mora odsej pošiljati naročnino vsak mesec naravnost na našo upravo, ne pa več central naše mladinske organizacije v Ljubljani.

1. julija naj poravnajo svojo naročnino tudi vsi zaostankarji, da nam ne bo treba ustavljati lista, kar bi morali storiti v vsakem slučaju, zaostanek pa iztržati. — Uprava.

Pritožbe iz Sp. Šiške. — Iz Sp. Šiške nam prihajajo pritožbe, da dobivajo naročniki list šele ob ponedeljkih. To je mogoče samo takrat, kadar »Nova Pravda« zaradi praznika med tednom izide šele v soboto zjutraj. — Drugače pa mora vsak naročnik list dobiti že v soboto. Kdor bi še kdaj list dobil nepravilno šele v ponedeljek, naj nam to takoj naznani, da zadevo zasledujemo.

Občinske volitve na Štajerskem. Tudi v štajerskih kmečkih občinah so razpisane obč. volitve in sicer: V okr. glavarstvih Maribor, Ptuj, Slovenjgradec, Konjice ter v sodnih okrajih Kozje in Gornji grad se bodo volitve vršile 10. avgusta, v sodnih okrajih Brežice in Sevnica pa 17. odnosno 24. avgusta.

Demokratska osebna maščevalnost. Prav nobeni stranki ne primanjkuje toliko demokratizma, kakor ravno stranki, ki povsem neopravičeno nosi ime »demokratska«, ker je vse drugo kot taka. Najpšji dokaz za to ugotovitev je takozvani razstavni spor med Ljubljano in Mariborom. — Mariborski obrtniki so si ustanovili svoj list »Obrtniški List«. Da se spor kolikor mogoče ublaži ali vsaj dostojno izvleže, je uredništvo lista prevzel novinar Pirc, ki je obenem tudi tih kreditni in stavbeni druge »Mojmir«, torej mož, ki nima na eni ne na drugi strani nikakega osebnega interesa. Pa kaj se je zgodilo? Namesto da bi mu bili pri tem sporu prizadeti demokrati hvaležni, so navelili nani ob vseh strani z ogabnim osebnim maščevanjem. Predvsem se je trgovec Wekl, predsednik trgovskega gremija, kot občinski svetnik pod pritiskom demokratov spravil na dolozajoč pisarne zadruge »Mojmir«, ki se nahaja v občinskem lokalu. Ker mu to ni takoli uspelo, so demokrati pritisnili na uredništvo »Slovenskega Naroda«, pri katerem sodeluje Pirc že 20 let. Tu so takoli uspeli s svojo maščevalnostjo. List mu je tle dni turel v nenavadnem odpovednem roku odpovedal nadaljne sodelovanje. To so storili prijatelji demokrati, ker vedo, da je bil siromašni honorar pri »Sl. Narodu« edini Pircov stalen zaslužek. Pa pri tem še niso ostali! V osebno gonjo so vpregli tudi svojega velikega župana. Maščevalnost in sovražnost so prenesli tudi na svoje žene, ki te demokratske čednosti izvajajo celo nad uradnim osebjem, zaposlenim v zadrudni pisarni. Že preje so pritisnili tudi na posojilnico v Narodnem domu in Zadrudno zvezo v Celju, kjer se je zadrugi že obljubljeno podporo za vzdrževanje pisarne odbilo ter čisti dobiček raje razdelil med športna in razna demokratska društva, čeprav bi po zadrudnih pravilih ne smela biti deležna take podpore. Pri mestni občini so istotako dosegli, da je odklonila podporo. Neverjetna, ampak žalostna resnica: tako male duše životarjajo v velikih možeh »demokratih«!

V Mariboru svetovno znan list »Tabore« bi si rad privoščil »Nova Pravda«. V 24. številki je bilo namreč v članku »Zakon in država« mimogrede omenjeno, da novi veliki župan, dr. Pirkmaier, nima predpisanih 15 let državne službe, kakor to zahteva zakon v obč. upravi. To zmotno radi popravljamo, ker je bil za prehodno dobo služben rok skrajšan, tako da ima po teh dodatnih določilih dr. Pirkmaier zadostno število službenih let. Zaradi te pomote našega člankarja nas pa »Tabore« v raznih noticah na surov, zraven pa otročji način graja in psuje, zmerja in poučuje. Raje bi molčali, ko vendar nima za to prav nobene, najmanj pa umstvene kvalifikacije! Saj je naš njegova lastna duševna revščina in puščoba splošno priznana od St. Ija do Pragerskega. (Tako daleč ga namreč semtertje ko pozna.) Kar vsak naj sam preso-di, pri kakšnem »bratstvu« je »Tabore«, če objavlja sledeče: »Veliki župan dr. Pirk-

maier ne da »Slovencu« miru in je zopet priobčil nani ostuden napad.« — Pika.

Preiskave pri komunistih v mariborski okolici so dognale baje razne zanimivosti. Policija je neki v posesti važnih dokumentov. — Čas bi bil, da se delavstvo zavže, kaj uganjajo z njim razni plačani agenti. Ali nhamno pri nas drugih delavskih političnih strank, kjer bi se delavstvo lahko uspešno udeleževalo in tudi borilo za svoje pravice? Ali ni narodno-socialistična stranka tista stranka, ki se legalnim putem zavzema za domačega, narodnega delavca. NSS je že dovolj dokumentirala, da je prava delavska zastopnica. Čemu uvajati pri nas razne metode iz tujih držav, ko mi sami najbolj vemo, kje nas čevlji žuli. — Delavci, spametujte se in vstopite v NSS!

Komunistični voditelji obsojeni. — V Beogradu je bil ta teden obsojen komunistični voditelj Pavel Pavlović zaradi protidržavnega hujskanja na eno leto ječe.

Soc. internacionala. — V raznih evropskih državah se vrše shodi soc. demokratov proti italijanskemu fašizmu zaradi političnega umora poslanca Matteottija.

Volitve v Mariboru se bodo vršile menda 21. septembra.

Na Bledu. — Na Bledu je postalo zelo živahno. Vsak dan dohajajo novi gosti. Vsak dan prihajajo ministri, ki nosijo kralju v podpis ukaze o imenovanju novih uradnikov, o upokojitvah, o premeščanju »po službeni potrebi«.

V smrt je šel, ker ni dobil stanovanja. 29 letni Martin Dvoržak iz Celja, po poklicu krojaški pomočnik. Ustrelil se je v glavo za Kozlerjevim vrtem v Ljubljani. Smrtno-nevarno ranjenega so prepeljali v bolnico.

Drag špas. — Monopolska uprava razglasa ukrepe glede sajenja tobaka brez dovoljenja. Kazen znaša do 1800 Din, poleg tega pa še zapor do enega leta.

Hrvatski list nastavljen. — Vlada je ustavila izdajanje primorskega novega lista, ker je baje hujskal proti državi. — Zato je pričel sedaj izhajati »Novi primorski list«.

Skandal v Horjulu. V Horjulu se je na dan sv. Rešnjega telesa pri procesiji vršil pretep, tekla je kri zaradi političnega sovražstva. Klerikanci so drugim fantom — izven svojih vrst — odrekli tradicionalno pravico, da bi nosili bendero. Ti pa so bendero hoteli imeti — tudi s silo. Tako je prišlo do pretepa. — Surovost na vseh koncih in krajih!

Čaruga s tremi tovariši obsojen na smrt. — 21. junija se je končala dolgotrajna razprava proti razbojniku Čarugi in njegovim paklašem. Trajala je mesec dni. Poglavar Čaruga in trije pomagači so obsojeni na smrt. Čarugove ljubice jim že pleto svilene vrvice. Ostali so dobili večletno ječo (5 do 20 let), samo 2 po 8 mesecev.

Trgovinska pogajanja z Avstrijo se bodo pričela prav kmalu. No, potem bo tudi to vprašanje spravljeno s sveta. Naši gospodarski krogi se za pogajanja zelo zanimajo in so že stali konkretne predloge, če jih bodo le upoštevali!

Spopad na italijanski meji. — V torek 24. t. m. pomoči se je izvršil na italijanski meji pri Uncu (na laških tleh) spopad med našimi ljudmi in Italijani. Ta spopad so uprizorili baje laški granicari, ki so napadli našo mejo. Padle so žrtve. Točnih poročil o preiskavi ni, nezanesljivih podatkov iz drugih listov da ne maramo priobčevati.

Vpisovanje učencev v 1., 2. in 3. razred došle meščanske šole v Ptuj se vrši 20. in 30. junija in 1. julija in pa tudi ob začetku šolskega leta 1924-1925 1. septembra t. l. v pisarni ravnateljstva, Panonska ulica 5. — Sprejemajo se učenci, ki so že dovršili 5. šolsko leto na osnovni šoli s splošno povolnim uspehom, t. j. ako imajo v spričevanju vsaj sledečo oceno: v vedenju »pravilno«, v pridnosti »dobro«, v učnem jeziku in računanju »dobro«, v drugih predmetih povprečno »dobro«. Učenci naj pridejo k vpisovanju v spremstvu očeta ali matere, oz. namestnikov in naj prinese s seboj: šolsko spričevanje ljudske šole, domovnico, in krstni list. — Vsi revni učenci dobe vse knjige in vse druge šolske potrebščine v šoli. — Ponavljalni izpiti, kakor sprejemni izpiti za 2. in 3. razred se opravijo 31. avgusta ob 8. ure popoldne dalje. — Šolsko leto 1924-1925 se prične 1. septembra 1924, in sicer z vpisovanjem vseh učencev, ki v času od 29. junija do 1. julija še niso bili sprejeti. — Dne 2. septembra se vrši skupna služba božja ob 8. uri popoldne Dne 3. septembra se prične redni šolski pouk. — Ravnateljstvo.

Obrestna mera zopet pada. — Nekateri denarni zavodi v Ljubljani so s 1. julijem 1924 znižali obrestno mero na 10 o/0.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani nas naproša za objavo sledečega svojega ukrepa: Počenši z mesecem julijem t. l. urad plačilnih nalagov, ki znašajo na mesec 30 Din in manj, ne bo več razpošiljal vsak mesec, temveč za tri mesece skupaj, tako da bodo obsegali prihodnji plačilni nalogi mesce julij, avgust in september t. l. G. delodajalce, ki bi s tem ne bili zadovoljni, naproša, da to sporoče uradu po dopisnici, sklicuje se na opr. št. x-9448/24, na kar se jim bodo dostavljali plačilni nalogi kakor doslej za vsak mesec posebej.

Protektorat ljubljanskega velesejma. Njegovo Veličanstvo Kralj je blagovolil prevzeti protektorat nad letošnjim velesejemom v Ljubljani, ki se vrši od 15. do 25. avgusta, in pda s tem tel prireditvi največji sijaj. Ta vest bo kot lansko leto po celi državi vzbudila med vsemi industrijskimi krogi veliko radost. Značilno je, da se je Njegovo Veličanstvo Kralj že o priliki osebnega obiska na lanskoletnem velesejmu zelo zanimal za našo industrijo, obrt in trgovino, se pohvalno izrazil in zagotovil, da nas letos zopet počasti s svojim najvišjim obiskom. Apeliramo na vse razstavljalce, da svoje izložbe čim najlepše uredijo ter s tem dostojno pokažejo na vseh poljih izdaten napredek in razvoj. Letošnji velesejem bo slajna narodno-gospodarska manifestacija; zastopana mora biti vsa slovenska industrija, obrt in veletrgovina. Prijavite se vsi takoli, da vsi polnoštevilo manifestiramo za razvoj našega narodnega gospodarstva. Ne pokažimo se tudi nevredne velikega zanimanja kupcev-obiskovalcev: Srbov in Hrvatov, ki naš velesejem posejijo v največjem številu!

Industrijsko-obrtna razstava v Mariboru. (Od 10. do 28. avgusta 1924.) K letošnjo razstavi, ki je zamišljena v velikem obsegu in ki naj dokumentira ves razvoj industrije in obrti, zlasti ob naši severni meji, je pritegnjena tudi industrija. Mislimo, da ni treba še posebej naglašati važnosti te razstave, zlasti za one industrijske panoge, ki so šele v razvoju in o katerih se pri nas kljub temu, da je take industrije mnogo, pravzaprav še zelo malo ve. Velesejmi so predvsem trgovinske institucije, kje se sklepajo kupčije v velikem obsegu, dočim je namen razstave ta, da seznanj naširšo javnost z domačo industrijo in tako opozori nanjo vse konsumente. Ne le v industrijskih krogih, tudi v krogih konsumentov in trgovcev je bilo doslej pomanjkanje take razstave zelo občutno, ker je moral marsikdo premišljevat in okrog pisariti ne vede, da dobi ta ali oni industrijski izdelek po mnogo nižji ceni in mnogo prej doma v lastni državi. Na drugi strani je pa industrijalet z ogromnimi stroški iskal kupcev in metal tisočake za reklame, da je opozoril javnost na svoje podjetje. In kljub temu ni mogel doseči zaželenega uspeha. Vseemu temu se da odopmoči samo potom takih razstav, katere obiščejo interesi iz vseh delov naše države in tudi mnogo inozemcev. Zato je pač pred vsem v interesu industrije in njenega razvoja, da se v čim večjem številu udeležijo razstave. Gmotne razmere, ki sicer tega ali onega obrtnika ovirajo, da bi se razstave udeležil, pač pri industriji ne pridejo v poštev. Saj so ugodnosti v primeri s stroški tako velike, da daleko odtehtajo vsak, tudi največji izdelek. Prometne zveze so zelo ugodne in razen tega je dobil razstavni odbor zagotovilo, da bo dovoljen za prevoz razstavnega blaga po železnici 50 odstotni popust. O tem bomo poročali še natančneje. Obrtniki! Ali ste že premislili kake koristi in ugodnosti nudi razstava? Če tega še ne veste, vprašajte tovariše, ki so se udeležili lanske in predlanske razstave. Nekateri še sedaj niso izvršili vseh naročil, ki so jih dobili lani. Ne zamudite torej te prilike in sigurno prijavit udeležbo. Če niste slučajno prejeli prijavnice, jo zahtevajte od razstavnega odbora. — Vse informacije glede razstave daje edinole pisarna razstavnega odbora v Mariboru, Grajski trg številka 1, telefon interurban šte. 325, kamor naj se obračajo vsi interesi bodisi pisмено, ustmeno ali telefonično. Za dopise, naslovljene na druge osebe, ne prevzame odbor nikake odgovornosti in naj se blagovolijo stranke radi tega obrniti edinole na gornji naslov.

Poravnajte sigurno vsi 1. julija zaostalo naročnino!

Gospodarstvo

Dinar pada!

Kako je to mogoče? — Ni treba dosti razmišljati in si beliti glave. Saj je to vprašanje rešilo »Jutro« 15. t. m., ko pravi, da so padec dinarja povzročile zagrebške banke. One so namreč v ogromni večini neodvisne od avstrijskih in Nemških bank. Te pa so špekulirale s francoskim frankom. Ta jim je dal po duši in tako uderil tudi naš zagrebški denarni trg, ker so bankam v Zagrebu odtegnile svoj denar v tujih devizah. Te devize postajajo sedaj dražje na škodo dinarja. Takoj nato pa »Jutro« pristavlja, da se bo jeseni dinar zopet močno okrenil, ako bodo naše notranje razmere do takrat urejene.

No, vendar pove enkrat, čeprav le po pomoti, resnico.

Temu pritrjujemo tudi mi, kar prizna »Jutro«. Naše notranje razmere so krive, da pada dinar, ker nam nihče no zupja več. Nezaupanje v zunanem svetu pa nam zbija naše narodno premoženje. Gremo zopet na »zdol. In kako bi ne šli? Tako brezglavo, kakor pri nas, se ne dela prav nikjer. Ne pomislj nihče, kaj mislijo o nas drugi. — V naši valuti na svetovnem trgu se točno zrcali naš notranji položaj.

6. julija razvite prapora »Bratstva« v Spodnji Šiški.

Koliko je vreden dinar?

	Ta teden	Prejšnji teden
100 švic. frankov stane	1520.85	1488.00
100 franc. frankov	452.00	450.80
100 laških lir	370.3	364.25
100 čeških kron	240.8	247.50
100 avstrijskih kron	0.12	0.11184
100 ogrskih kron	0.1	0.0875
100 bolg. levov	36.63	39.5
100 dolarjev	3830.00	3887.50
100 angl. funtov	3611.00	3600.00

Cariška borza.

	24. junija	18. junija
100 dinarjev	je stalo 8.65	8.7075
100 franc. frankov	29.85	30.20
100 laških lir	24.35	24.50
100 čeških kron	16.65	16.70
100 avstrijskih kron	0.00794	0.007975
100 ogrskih kron	0.007	0.0065
100 bolg. levov	4.15	3.99
100 dolarjev	563.5	565.75
100 angl. funtov	2440.00	2445.00

Tajinstveni morilec deklet.

(Pravica ponatisa pridržana.)

(Nadaljevanje.)

Zopet in zopet mu obvisle oči na zapeljivi deklici, katere mladostno krasno razvite oblike ga mamijo z vsem čarom.

V bukovju.

Kakor je Temza v Londonu samem videti kalna in motna, tako bistra je njena voda v njenem gornjem teku. V bližini zadnjih predmestij ob bregovih velereke se raztezajo krasni bukovji gozdovi. Ta del reke je posebno športnikom priljubljeno zbirališče.

Po vodni gladini drči krasnega poletnega dne brezštevila jadralnic s svojimi belimi jadrji, med njimi se sučejo lični čolni. Povsod se slišati veselo smehljanje, pomešano z živahnimi glasovi, odanevi brezskrbnega veselja. In ne samo mladi postavniki mladenci vodijo čolne in jadralnice. Med pestro družbo vodnih vozič je opaziti tudi veliko takih, na katerih prav spretno teknujejo v veslanju tudi nežni spol v svojih svetlih, lahkih oblekah.

Samo ena dama, ki povsem sama vesla v prav ličnem čolnu se ne udeležuje nedolžne zabave. Dozdevno se niti ne zmenja za občudujoče poglede veselo razpoloženih športnikov, ki motre lepo mlado damo in pa njen krasni briljantni nakit. Ta dama je Eliza. Po svoji zaupnici je izvedela, da je danes tudi Harry Blak s svojo jadrnico na

Temzi in da docelo sam vodi svoj čoln. Pa stara Lisi je izvedela še več!

Nekaj višje sredi reke leži majhen z drevjem obraščan otok. Na tem otoku si baje gospod Blak večkrat poišče potrebnega oddiha v senci visokih bukev. In računaje s tem dejstvom, si je pretkana zapeljivka izmislila načrt, da odtuji Izabeli njenega zaročenca.

Ko med množico čolnov ne zapazi belo pobarvane jadrnice z modro zastavo — takaka je bila namreč Harryjeva jadrnica, kot jo je natančno opisala stara Lisi — se Eliza s hitrim veslanjem oddalji od veselo razpoloženih športnikov.

Reka postaja vedno bolj ozka, čolni ji izginejo izpred oči, le pred seboj vidi v precejšnji razdalji bela jadra. Spretno suče vesla, da drči čoln po vodi kakor puščica.

Ah — belo popleskani čoln — modra zastava! — vzkligne Eliza, ko se čimbolj bliža jadrnici. »To je Harryjeva jadrnica, sedaj prične moje delo!«

S hrbtom obrnjena proti jadrnici vesla Eliza venomer dalje; kmalu je v neposredni bližini onega, katerega je iskala s takim hrepenenjem.

Harry je v resnici sam v čolnu, sanjavo sedi pri krmilu, oči ima uprte v modro zastavo, s katero se igra prijeten vetrič. Kje neki je s svojimi mislimi? Pri Izabeli, svoji nevesti — ali pri lepi ženski ki — — —?

Čolnič zdrkne sedaj tik mimo jadrnice. Harry malomarno motri čoln. Ko vidi, da se nahaja v čolnu samo ena ženska na tako samotnem kraju, nehote ostreje pogleda damo.

»Gospodična Norton!« vzkligne Harry naglas, Osuplost in — veselje doni iz njegovega glasu.

Navidezno začudena se ozre Eliza proti njemu.

»Ah, gospod Blak, ali je mogoče da se tu naletiva!«

Jadrnica priplove k čolnu lepe zapeljivke.

»Pa sam?« nadaljuje Eliza živahno. »Kje je vaša mlada nevesta?«

Izabela se ne zanima za šport an vodi, odvrne Harry in z občudovanjem motri zapeljivko v beli obleki. Še nikoli se mu ni zdela tako lepa.

»Oh, škoda, da nimate gospodične Izabele s seboj,« de Eliza. »Nadvse drag mi je šport na vodi in moje največje veselje je, če sedim v čolnu in veslam milje daleč.«

Prijetno iznenaden motri Harry vsled napora z rdečico podpluti obraz lepe gospodične Norton.

»Ali ne čutite utrujenosti? Danes je zelo vroč dan, izgledate zelo razgret!«

»Da, nekoliko bi se že rada odpohčila,« odvrne Eliza prostodušno. »Tu v bližini je

gotovo kako mesto, kjer je mogoče pristati s čolnom, gospod Blak?«

Z roko kazaje naprej, de Harry.

»Tukaj, vidite, je majhen otok, meni posebno priljubljen kraj, krasne bukke nudijo dobrodejno senco. — Ali vas smem tja spremiti?«

»Preljubeznjivi ste,« odvrne Eliza z žgočim pogledom in hoče prijeti za vesla, kar ji pa Harry prosiče zabrani.

»Privoščite si miru!« Zelo razgreti ste ter bi vam moglo škodovati.«

Še predno mu more odgovoriti, priveže čoln k jadrnici in počasi odplove naprej Eliza se smehljaje ozira k Harryju.

»Sedaj sem vaša jetnica, gospod Blak,« reče nagajivo.

Harry težko sope. Čar, ki obdaja to žensko, mu znova grozi, da ga potegne v svoj vrtinec. Zato kuša vtis njenih besedi zmanjšati s šaljivim odgovorom, ki mu pa ne prihaja iz srca, potem pa obrne svoj pogled na mali otok, ki je komaj par sto korakov oddaljen.

V veliki daljavi je videti še nekaj jader. Harry je tedaj z lepo gospodično sam na vodi. Nekam čudni občutki ga obhajajo pri tej misli, ki si jih pa ne more tolmčiti. Morda strah pred rečem, kar mu ni povsem jasno, morda občutki veselja ali — žalosti?

Harry ne ve, kateri teh občutkov prav za prav razjeda njegovo srce, končno pa tega mti vedeti ne more. Z jadrnico pristane sedaj k otoku in urno skoči na kopno, kjer priveže svoj čoln. Eliza stoji še vedno v svojem čolnu ter meri z očmi razdaljo, ki jo loči od suhe zemlje.

»Tako daleč ne morem skočiti,« reče Eliza tiho in nekako sramežljivo.

Medtem je Harry že zopet na svoji jadrnici ter ponudi Elizi roko, da ji pomaga stopiti v njegov čoln.

Koketno se prime Eliza za njegovo roko in skoči na suho.

»Ali ni krasno tukaj?« vpraša Harry. Eliza gleda v vrhove visokih bukovih dreves.

»Naravnost mamljivo — prava idila! Na tem otoku bi želela bivati — kot kak Robinson — pristavi smehljaje. Ko vidi Harry, da bi se rada vsedla v travo, jo prosi, da naj za hip potopi, da prinese iz jadrnice pogrnjalo.

»Tukaj, gospodična Norton,« de Harry in razgrne pogrnjalo po tleh, »je nekaj naraven sedež, ki vam bo prav dobro služil.«

Eliza se mu za trud zahvali z ljubeznjivo milimi pogledi ter mu prijazno priklama, da ga znova prevzamejo tisti čudni občutki. Molče in zamišljeno stoji poleg nje.

»Ali se ne boste vsedli, gospod Blak?« de Eliza ter pokaže poleg sebe.

»Jaz — se bojim — spravi jecljaje iz sebe.«

»Ej, gospod Blak, saj sva vendar dobra znanca. Seveda, gospodična Johnsonova bi pač debelo gledala, če bi naju sedaj videla.«

Harry komaj sliši njene besede. Ko se vsede poleg nje, z nekako bojaznijo motri lepo deklico. Zdaj se mu, da je zašel v čisto nov svet. Sam, popolnoma sam z omamljivo lepoto ženske, katere prvi vsled naporega veslanja še močno valove. Ozre se v njem zapeljivo lepi obraz, v njene temne oči, v bujne lase, podoba njegove zaročenke Izabele izgineva; on vidi le še lepo sosedo. Popolnoma sama sta, nobenih jader, pobnega čolna ni opaziti na vodi.

Eliza se je vsedla kolikor le mogoče graciozno na razprostrto pogrnjalo. Gornji del telesa ima napol odprti v kupček zemlje; pokrivalo je odložila poleg sebe na tla. Temne oči gledajo sanjavo proti sinjemu nebu, ki se kaže med zelenimi vrhovi košatih bukev.

»Kako lepo je vendar na svetu!« dihuje iz sebe »kako lepo! Oh, življenje je božji dar, gorje tistemu, ki ga ne zna uživati!«

»Da, gospodična Norton, popolnoma istih misli sem tudi jaz,« de tiho mladi mož kot da se boji, da ne bi z glasno govorico prepodil lepih sanj.

Eliza se zadovoljno smehlja.

»Potemtakem vas bom tedaj imel čast večkrat videti na Temzi?« vpraša Harry.

»Če se slučajno naletiva,« odvrne ona.

Po tem odgovoru prične Harryju kri močno valovati po živah.

»Slučajno, gospodična Norton?« de Harry precej vihravo. »Ali se ne bi mogla dogovoriti, kje se sestaneva?«

»Gospod Blak, kaj bi vendar rekla vaša nevesta, če bi izvedela, da si dogovarjate kakšen sestanek na Temzi.«

Kri mu stopi v glavo.

»Zakaj ne bi smela tega vedeti? To nedolžno občevanje, — Izabela itak neče ničesar slišati o športu na vodi in — — —«

Beseda mu zastane. Kaj neki naj to pomeni? Čustvo, ki si ga ne more prav tolmčiti, ga navdaja s skoro blaznim hrepenenjem po gospodični Norton; nepremično gleda v lepo zapeljivko, ki mirno leži na tleh, le temne oči pretkano motre svojo žrtev.

»Gotovo,« reče Eliza čez nekaj časa, »sem samo vaša prijateljica, da, v tem oziru imate prav, gospod Blak, in Izabela se tudi ne bo hudovala, če se na neki snideva in morda prirediva nekako tekmo v vožnji po vodi.«

»Moja jadrnica vozi z bliskovito hitrostjo,« vzkligne smehljaje.

»O — v meni najdete precej nevarno tekmovalko,« odvrne ona zapeljivo.

Zopet se ozre Harry v njen lepi obraz. Z drevesa je padla majhna gosnica, ki leze Elizi po njenih pepelnato-kostanjevih laseh, da, zdi se celo, da ji hoče zlesti na njena žareča lica.

»Dovolite, gospodična Norton, da vam odstranim z vaše glave malega zločinca v obliki radovedne gosnice?« vpraša Harry, videč namero gosnice.

Ona samo prilazno pokima, pogled njenih žarečih oči postaja vedno bolj zagoneten. Harry se skloni nad svojo lepo družico ter skuša z roko prijeti malo živalico.

Pa kot bi slutila nevarnost, smukne mala stvarica pod lase. Nalahko potisne Harry duhteče valove las na stran. Vedno globlje se sklanja z glavo nad njenim dražestnim obrazom. Še enkrat upre svoje oči v njene, in še več, pogled mu obstane na njenih rožnatih ustnicah, ki so nalahko vzbočene kot bi prav željno hrepenele po poljubu. In tedaj je z razsodnostjo mladega moža pri kraju.

Z divjo strastjo pritiskne svoje ustnice na njene, čuti, kako ga dvoje nežnih rok objemlje in kako ognjeno-udano, divje-strastno ga poljublja obojevana ženska. — — —

V opojnosti ljubezni.

Za Harry je bilo s tem trenutkom pozabljenost vse, kar je bilo do tedaj drago njegovemu srcu, pozabljena je bila Izabela, njegova ljubka, iskreno ljubčica ga nevesta.

»Eliza,« vzkligne vznemirjeno.

»Moj Harry,« se šepetaje odzove gospodična Norton, katere strastni poljubi so mladega moža tako omamili, da mu lebdi pred očmi samo še lepa zapeljivka. In zopet se sklanja njegova glava strastno, poželjivo, da znova prične poljubovati lepo žensko. Tedaj ga pa proti pričakovanju nalahko odrine od sebe.

»Moj bog,« jadicuje Eliza »gospod Blak, kaj sva storila? — O midva nesrečnika!«

On jo trdno privije k sebi.

»Eliza, moja ljubljena deklica — — —«

»Gospod Blak,« vzkligne Eliza hinavsko,

»zaročeni ste, takorekoč vezani, jaz ne smem biti vaša!«

Sedaj se tudi Harry istrežni ter jo izpušči iz objema, obraz mu postane zelo resen. Eliza takoj uvidi, da se naleklo ni dospela na cilj svojih želja, da ga mora še nadalje slepiti, sicer gre vse njeno upanje po vodi. V navideznom obupu zakrije obraz z rokami in tarna ter jadicuje kot da ji hoče srce počiti.

Harry jo zopet privije k sebi, da bi jo krala, je ne more gledati — demonska ženska ga ima popolnoma v svoji oblasti.

Odgovorni urednik Anton Brandner, Tiska »Zvezna tiskarna« v Ljubljani, Izdaja konzorcijske »Nove Prave«.

Trboveljski premog in drva

dobavlja

Družba ILIRIJA, Ljubljana, Kralja Petra trg 8. Telefon 220. Plačilo tudi na obroke. Telefon 220.

Brzo-brzo
na vlak v CELJE
v veletrgovino

R. Stermecki
kjer kupite letos

sukno za moške in volneno za ženske obleke, belo, pisano in rujavno platno, kakor tudi vso drugo manufakturno robo po čudovito nizkih cenah v veletrgovini R. Stermecki, Celje.

Trgovci engros - cene. — Cenik zastoj!

AVTO-VOZI
BREZ
BENCINA!

JUGO-HAG
LJUBLJANA
BOHORICEVA 24
TELEFON 560

Oglašajte
v
Novi Pravi!

Štefan Ferant
urar državnih železnic
Celje, Dečkov trg št. 3
priporoča svojo urarsko in zlatarsko obrt. — Cene solidne.

Vse pisalne, risalne in šolske potrebščine dobite najceneje v papirni trgovini

Miroslav Bivic, Ljubljana
Sv. Petra cesta št. 29.
— Lastna knjigovodstva —
Velika zaloga šolskih zvezkov, map in blokov.

Očala, štčipalci
ure, zletino najboljše kupite pri
Fr. P. Zajec,
izprašan optik in urar
Ljubljana, Stari trg št. 9.
Stekla natančno po zdravniških predpisih.

Najcenejše kupite manufakturno blago v trgovini
Franc Rozman
CELJE, Glavni trg št. 8.

Franc Szantner
Ljubljana, Šelenburgova ul. 1
špecialist za ortopedična in anatomska obuvanja in trgovec s čevlji, sprejema tudi vsa pravila.

Anton Lečnik
urar in juvelir,
Celje, Glavni trg
priporoča
svojo veliko zalogo
birmanskih daril.

Tone Malgaj
Pleskar za stavbe in pohištvo, lakiranje vozniških koles v ognju. Sobni slikar. Specijalni oddelki za: škropljenje, kerstvo na steklo, pločevino, zid, les itd.
Delavnice: Kolodvorska ul. 6, Celovška cesta 121.
Naročila se sprejemajo v Kolodvorski ulici št. 9.

Priporoča se trdka
JOSIP PETELINC
LJUBLJANA, Sv. Petra nasip 7.
Blizu Prešernovega spomenika.

Najboljši šivalni stroji Gritzner v vseh opremljenih za rodbinsko rabo in Adler za obrtniško rabo. Istotam potrebščine za krojače, šivilje, čevljarje, sedlarje, toaletne vezarje, kravate, čipke, nogavice, razne bonbaze sukance, svilne in niti. **Jadilno orodje, alpage, aluminij, železo, vilice, noži, škarje, britve,** razne palice, nahrbtniki, igle za vse sisteme šivalnih strojev ter njihovi posamezni deli. — Popravila šivalnih strojev sprejemajo. **Pouk v vezenju, krpanju perla in nogavic na stroje brezno.** Večletna garancija za šivalne stroje. Cene najnižje. Posrežba točna.

Najcenejše nove in rabljene pisalne stroje
v specialni mehanični delavnici za popravilo pisalnih, računskih, razmnoževalnih in kopirnih strojev.

Ludovig Baraga, Ljubljana
Selenburgova ulica 6/I.

Barvne trakove, karbon-papir-indigo ter vse druge potrebščine, pisarniška oprema vedno v zalogi.

TRGOVSKA BANKA D. D., LJUBLJANA

Podružnice:

Maribor
Novo mesto
Rakek
Slovenjgradec
Slovenska Bistrica

Dunajska cesta št. 4
(v lastni stavbi).

Kapital in rezerve Din 18.300.000.
Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.

Brzjavlj: Trgovska. Tel.: 139, 145, 458.

Ekspoziture

Konjice
Meža - Dravograd

Ljubljana, Mesni trg 5.

O. BERNATOVIC

Konfekcijska trgovina